

TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYA

2023
2-son

ma'naviy-ma'rifiy, ilmiy-uslubiy jurnal

ISSN 2181-8274

*Ma'naviyat-ma'rifiy, ilmiy-uslubiy jurnal.
1996-yilda tashkil etilgan.*

Tahrir hay'ati raisi:

Sh.U.Yakubov

Oliy ta'limni rivojlantirish tadqiqotlari va ilg'or
texnologiyalarni tatbiq etish markazi direktori

Tahrir hay'ati raisi o'rinbosari:

M.X.Esanov

Bosh muharrir:

A.T.Eshmurodov

Bosh muharrir o'rinbosari:

A.A.Sabriyev

Tahrir hay'ati a'zolari:

L.R.Zaripov

A.A.Dadasheva

Sh.A.Rasulov

M.M.Inagamova

S.Q.Maxsumova

S.S.Samandarova

M.Q.Sultonov

S.S.G'oziyev

O.N.Toshpulatov

Jamoatchilik kengashi a'zolari:

Q.X.Abduraxmanov

Sh.T.Qudratxo'ja

G.Sh.Rixsiyeva

Sh.S.Sirojiddinov

R.I.Xolmurodov

A.I.Toshpulatov

N.M.Jabborov

M.A.Raxmatullaev

T.Z.Teshabayev

Dizayner:

S.Musamedov

TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYA

Shoira Bekchonova.

Kiber pedagogika – XXI asrda raqamli ta'lim muhiti pedagogikasi6

Jasurbek Qurbonov.

Bo'lajak o'qituvchilar tomonidan yangi pedagogik texnologiyalarni
oliy ta'limda joriy etishning ijtimoiy-pedagogik zaruriyati9

Munisa Ashurova.

Bo'lajak informatika o'qituvchilarining mantiqiy fikrlashi
uchun muhim bo'lgan shaxsiy fazilatlar12

Jamshid Xudaykulov.

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida o'qish savodxonligini
oshirishda interfaol metodlardan foydalanish15

Maxmuda Dexqonova.

Sog'lom turmush tarzini shakllantirishda sportning o'rni va ahamiyati18

Muzaffarjon Jo'rayev.

Yangi avlod darsliklarining kognitiv va ijodiy salohiyati kasbiy
tayyorgarlikning muhim omili sifatida22

Nargiza Diyorova.

Lessons in pedagogy with modern information technology devices25

Равшанбек Мавлонов.

Педагогика назарияси ва амалиётида интеграцион ёндашувни қўллашнинг аҳамияти28

Dildora Axatova.

Abu Ali ibn Sino va Alisher Navoiy asarlari uyg'unligining ilmiy ahamiyati30

Aybek Igilikov.

Oliy ta'lim muassasalarida mathcad dasturi asosida o'qitish metodikasini shakllantirish32

Азиза Курбонова.

Умумтаълим муассасаларининг маданий-маърифий соҳасини кластерли
ёндашув асосида ривожлантириш35

Elnur Mirzayev, Rayhon Ergasheva

Geometrik shakllardan foydalanib natyurmort ishlash metodikasini takomillashtirish37

Гулбахор Ишмуродова.

Технологик таълим ўқитувчиларини тайёрлашни
Steam ёндашувлари асосида такомиллаштириш41

Nuriddin Yakubjanov.

Ma'naviy tahdidlarning milliy g'oya va jamiyat taraqqiyotiga
ta'siri va ularni bartaraf etish usullari45

Насиба Ходжаева.

Анализ некоторых результатов педагогических
исследований подготовки кадров по нанотехнологии48

Бахтиёржон Раззоқов.

Миллий хунарамандчилик турлари ва уларни
ўқитишда ўқув устахоналарга қўйиладиган талаблар51

Шоҳидахон Абдурахмонова.

Бўлажак муҳандисларнинг "материалшунослик" ва "конструкцион материаллар
технологияси" фанини ўқитиш асосида амалий касбий тайёргарлигини
такомиллаштириш методикаси54

Туланмирза Нишонов.

Бўлажак иқтисодчи талабаларнинг касбий компетенциясини
ривожлантиришда амалий-касбий масалаларнинг методик хусусиятлари56

Moxichexra Almardonova.

Kashta sifatidagi spektral – variativligining ba'zi jihatlari61

Zafar Negmatov.

Markaziy Osiyoda "C5+1" loyihasi ahamiyati64

Нилуфар Исакулова.

Дунё динлари тарихи бўйича электрон альтернатив ўқув платформасини яратиш66

Алишер Азимов, Нафиса Таирова, Камола Арипова.

О истории аксонометрических проекции69

Feruza Kurbanova.

Umummadaniy kompetensiya ta'limning ajralmas qismi sifatida73

Гулбахор Ишмуродова, Жонибек Халилов.

Ишсизлар ва банд бўлмаган аҳолини касб-хунарларга ўқитишнинг
психологик-педагогик асослари76

Muassislar:

*O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi,
Oliy ta'limni rivojlantirish tadqiqotlari va ilg'or texnologiyalarni tatbiq etish markazi*

Manzil: 100095, Toshkent shahri, Olmazor tumani, Shifo nur ko'chasi, 75-uy

Telefon: (71) 207-03-41

e-mail: rmxat@edu.uz

Jurnal O'zbekiston Matbuot va axborot agentligidan 2014-yil 26-dekabrda 0506 raqami bilan ro'yxatdan o'tgan.

Jurnal har ikki oyda o'zbek, rus va ingliz tillarida elektron shaklda chop etiladi.

“Ta'lim, fan va innovatsiya”
jurnali O'zbekiston Respublikasi
Oliy attestatsiya komissiyasi
Rayosatining 2015-yil 18-noyabrda
218/5-sonli qarori bilan 13.00.00 –
PEDAGOGIKA FANLARI bo'yicha,
2018-yil 28-noyabrda 247/6-sonli
qarori bilan 23.00.00 – SIYOSIY
FANLAR bo'yicha doktorlik
dissertatsiyalari asosiy ilmiy
natijalarini chop etish tavsiya etilgan
ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

“Ta'lim, fan va innovatsiya”
jurnalidan ko'chirib bosish faqat
tahririyatning roziligi bilan amalga
oshiriladi. Maqolada keltirilgan
faktlarning to'g'riligi uchun muallif
mas'uldir. Tahririyat fikri mualliflar
fikriga mos kelmasligi mumkin.

*Jurnalning to'liq matnini esijournal.uz rasmiy
saytidan yuklab olishingiz mumkin.*

*Maqola va murojaatlaringizni
[@esijournalbot](https://t.me/esijournalbot) telegram botiga yuboring.*

Faroxat Mirzayeva, Rahmonjon Darobov.

Bo'lajak o'qituvchilarda muloqot madaniyatini rivojlantirishning o'ziga xos ahamiyati 80

Наргиза Рашидова,

Профессионал таълим муассасаси фаолияти самарадорлигида педагог кадрларда жамоавий лидерлик компетентининг аҳамияти 84

Mavluda Karimova.

Umumta'lim maktablarida biologiya fanini o'qitish uchun ta'lim vositalari majmuasi 86

Хайринисо Ғаниева.

Инглиз ва ўзбек тилларида тиниш белгиларнинг тамойилларга асосланиш жиҳатлари 90

Malikaxon Nurutdinova.

Nodirabegim – Alisher Navoiyning ma'naviy shogirdi 93

Visola Raxmonova, Dilshoda Uchqunova, Gulayim Baymuratova.

The blockchain computing model and its benefits 96

Baxrom Mavlyanov.

Maktabgacha ta'lim muassasasida futbol darslarini tashkil etish metodikasi 99

Fazilat To'xtayeva.

Raqamli savodxonlik ta'lim sifatini ta'minlash omili sifatida 102

Nigora Shakadirova.

“Blended learning” texnologiyasi oliy ta'lim jarayonida talabalar faolligini oshiruvchi vosita sifatida 106

Насиба Тургунова.

Ёшлар сиёсати ва уни амалга оширишга оид концептуал ёндашувлар 109

Asalxon Azizova.

The use of contextual digital technology to improve students' self-efficacy 114

Lola Mahammadiyeva.

Maktabgacha yoshdagi bolalarda elementar matematik tasavvurlarni shakllantirish yo'llari 117

Nargiza Muhamadiyeva.

O'quvchilarning hunarmandchilikka oid kreativ faoliyatini rivojlantirish imkoniyatlari 120

Feruza Xiloliddinova.

Kommunikativ kompetentligini rivojlantirish 123

Malika Bayzakova, Dildora Utanbayeva.

Pirls Xalqaro baholash dasturiga tayyorlash metodikasi 126

Кларакхон Мавлонова.

Матн тузилишига доир таълимий бирликлар хусусида 129

Madinabonu Tairova, Nargiza Qodirova

Maktabgacha ta'lim tashkilotlari me'yoriy hujjatlarini yuritish tizimini raqamlashtirishning metodlari, shakllari va vositalari 133

Бобур Қодиров.

Remote labs методидан фойдаланиб маълумотлар базаси фани машгулотларини ташкил этиш 136

Sevara Giyosova.

Teaching reading skills 139

Farxad Tashpulatov.

Sambo kurashi bilan shug'ullanish jarayonida og'ir sport turlari bilan birga jismoniy mashqlar kompleks dasturlarini qo'llash 142

Gulnozaxon Rasulova

3D texnologik muhit uchun ta'lim faoliyatini loyihalash 144

Abror Inatov, Istam Aminov

Talabalarining informatika fanidan mustaqil ta'limga oid kasbiy kompetentligini shakllantirishda innovatsion texnologiyalarni qo'llash samaradorligi 147

Хабиба Агалиева.

Касб-хунар мактаби ўқувчиларини касбий фаолиятга тайёрлашда коммуникатив компетентликни шакллантириш муаммолари 150

Gulnoza Narmurodova.

Ingliz va o'zbek tillarida ta'ziya bildirish jarayonida etiketning o'ziga xosligi 153

Aziza Kobilova.

Oliy ta'limda maktabgacha ta'lim yo'nalishi talabalarining innovatsion kompetentligini shakllantirish mohiyati 155

Ravshan Mardonov.

Inson va fuqaro huquq va erkinliklari tizimida oliy ta'lim 159

Нурилла Юлдашев.

Нахождение собственных значения оператора лапласа со смещениями в производных 163

Oybek Daminov, Namuna Yuldashova.

Ways to improve the efficiency of the educational process in a modern higher technical educational institution 166

Feruz Safarov. Texnologiya darslarida innovatsion texnologiyalardan foydalanish.....	170
Dildora Israilova. Maktabgacha yoshdagi bolalarni ertaklar orqali ingliz tilini o'rganishga undash, tanqidiy fikrlashni oshirish	172
Shirin Shomurotova. Kimyo ta'limida didaktik o'yinli dars mashg'ulotlarining o'rni	175
Собир Эрданов, Мунира Собиржонова. Проблемы современного обучения русского языка в начальных узбекских школах	178
Muxiddin Norqobilov. Sport klublari ishidagi muammolar va ularni hal qilish yo'llari.....	182
Lolaxon Turayeva. Absolyut elastik to'qnashish mavzusini maple dasturiy vositasida o'qitish	184
Азиза Ғаниева. Мактабгача таълим муассасалари раҳбарларини касбий шакллантириш йўналишлари.....	188
Lochin Zaripov. Bo'lajak texnologiya o'qituvchilarining kasbiy tayyorgarligida modulli ta'limning ahamiyati.....	191
Севара Хамидова. Парадоксни ўрганишнинг тарихий истикболи ва унинг терминологик хусусиятлари	194
Дилфуза Очилдиева, Замира Сапарова. Древнерусские меры длины.....	197
Жамолiddин Халилов. Ўзбекистон ривожланишининг янги босқичида “маънавий ҳаёт тамойиллари” тушунчасининг мазмун-моҳияти ва намоён бўлиш хусусиятлари.....	200
Umid Eshniyozov. Ta'lim klasteri muhitida talabalarning eksperimental ko'nikmalarini bosqichma-bosqich rivojlantirish jarayoni.....	203
Феруза Тешабоева. Методик кластер – олий таълим самарадорлигини оширишнинг инновацион механизми сифатида.....	206
Shohida Mahkamova, Mastura Asadullayeva. Alohida ta'lim ehtiyojlariga ega bo'lgan o'quvchilar musiqiy qobiliyatlarini rivojlantirishning o'ziga xos xususiyatlari	209
Durdona Ergasheva. Yashirin zakovat nazariyasi	212
Маъсума Мўминова. “Сув” лексемасининг дунё тилшунослигида ўрганилиши	215
Yashnarjon Jo'rayev. Avtomaktablarda va ta'lim muassasalarida avtomobil haydovchilarini tayyorlash tizimini takomillashtirish	217
Nodira Mamatkulova. Sanoat korxonalarida moliyaviy barqarorlik	221
Husniddin Amrillayev. Oliy ta'lim muassasalarida virtual laboratoriyalar asosida o'quv jarayonini takomillashtirish	225
Sevara Botirova. O'smir yoshli o'quvchilarda kommunikativ ko'nikmalarni rivojlanishi xususiyatlari	228
Nurbek Umarov. Milliy dastur talablari asosida boshlang'ich ta'limda tenglamalarni o'rganishga yangicha yondashuv	231
Shohida Mahkamova. Musiqi mashg'ulotlarida talabalarda millatlararo totuvlik hissini shakllantirish	234
Baxtiyor Turdimurodov. Bo'lajak kasb ta'limi o'qituvchilarini tayyorlash jarayonida kreativ fikrlash ko'nikmasini shakllantirish texnologiyasi	237
Farida Esanqulova. Multimedia texnologiyalaridan foydalanishning tashkiliy-pedagogik shartlari.....	241
Jaxongir Sagdullayev. Yoshlar jinoyatchiligini oldini olishning nazariy asoslari	244
Bakhtigul Isakulova. Didactic games for building critical thinking skills.....	247
Севара Хамидова. Парадоксинг лингвокултурологик таҳлили	250
Muxayyo Alikulova. Modellashirilgan qadriyatlardan maktabgacha yoshdagi bolalar tarbiyasini shakllantirishda foydalanish.....	253
Suhrob O'ralov. Tarix fanlarini integratsiyalashtirish tamoyili asosida o'qitishning ahamiyati.....	256
Dilnoza Urzabayeva. O'quvchilarga chet tilini o'qitishning ijtimoiy- pedagogik muammolari	259
Baxtiyor Raxmanov, Azada Imamxodjayeva, Xurshida Ubaydullayeva, Dilshod Usmonov, Botirjon Sobirov, Muxammadjon Mirzaxmedov, Shuxrat Shermatov, Zabardast Buriyev, Ibrohim Abdurahmonov. Artemizinin biosinteziga aloqador genlar asosida tuzilgan sun'iy genetik konstruksiyalarni agrobakteriyalar yordamida hayotga keltirish.....	262
Habiba Jurabekova. Shaxsning kommunikativ kompetentligi va raqamli hayot	265
Azamat Usmanov. Oliy ta'lim muassasalarining mamlakat ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotidagi o'rni: xorijiy tajriba va milliy xususiyatlar.....	268
Ozoda Abdumuminova. Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy kompetentsiyalarini kreativ yondashuvlar asosida rivojlantirish	272
Shukhrat Alikulov, Sherzod Zairov, Ravshan Ibragimov. Laboratory and industrial studies of an increasing of the permeability of the uranium formation by influencing with electricity underground leaching	276
Azimjon Qosimov. O'zbekistonda davlat xizmati kadrlari masalasi	281
Ирода Хамраева. Ихтисослаштирилган таълим ташкилотлари ўқиб дарсларида ўқувчиларнинг китобхонлик ва коммуникатив компетенцияларини шакллантириш	283
Gulruh Majidova. Activation of critical thinking skills in teaching english in digital learning environments.....	287
Abduqodir Norboyev. Ta'lim muassasalarida jismoniy tarbiya va sport tadbirlarini o'tkazish metodikasi.....	291
Qunduz Alimova. Mediata'lim muhitida bo'lajak maktab menejerlarini o'qitish	294
Gulruh Majidova. Using modern approaches in teaching english.....	297
Olima Muxidova. O'qituvchining transversal kompetensiyasi uning kasbiy va shaxsiy sifatlarining namoyandasi sifatida	300
Iroda Ergasheva. Boshlang'ich sinf o'qish darslarida nasriy asarlar ustida ishlash metodikasi	303
Nargiza Nurillaeva, Mubarakkhon Zokirova, Nargiza Khasanova Evaluation and analysis the involvement of a fibrinolysis inhibitor of the coagulation system in the progression of coronary heart disease chd.....	307
Гулноза Шодиева. Бошланғич синф ўқувчиларининг ўқув-билиш компетенцияларини pirls баҳолаш дастури талаблари асосида шакллантириш	311
Dilrabo Ashurova. Abduqodir Shakuriyning pedagogik faoliyati.....	313
Murodjon Abdurahmanov. The method of training the flexibility of the joints in children who have started practicing karate.....	316
O'tkir Achilov. Oliy ta'lim muassasalarida pedagoglar talabalarining	

o'quv jarayonida elektron axborot ta'lim resurslaridan foydalanib baholashning funksionallik didaktik tamoyili.....	319
Жамшидбек Отажонов, Эвелина Усарова. Совершенствование коммуникативных способностей у детей дошкольного возраста.....	322
Фарида Тохирова. Тиббий педагогика таълим йўналиши талабалари касбий тафаккурини ва касбга бўлган қизиқишини шакллантиришнинг педагогик-психологик хусусиятлари.....	325
Феруза Шакарлова, Гузал Ядгарова. Формирование языковой компетенции студентов при обучении языку специальности.....	328
Dilorom Abduxamidova. Pedagog tarbiyachilarni turli millatga oid bolalar bilan ishlashga o'rgatish.....	331
Zuxra Akramova. Boshlang'ich sinf o'quvchilari mantiqiy tafakkurini rivojlantirishga amaliy yondashuv.....	334
Немат Худайбердиев. Турист-мехмонхона мажмуаларининг иқтисодий бирликлар сифатидаги моҳияти.....	338
Sitora Azimova. Talabalar ma'naviy-axloqiy sifatlarini eksplet rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari.....	340
Зарифахон Сотимбоева. Математикадаги функция-таърифи, усусиятлари ва ечим билан мисоллар.....	344
Фатима Абдусаламова. Коммуникативные потребности и мотивация при обучении языку специальности.....	347
Bayrambay Erimbetov. Malakali kurashchilar uchun o'quv mashg'ulotlarini tashkil etish asoslari va xalqaro tajriba.....	350
Sanjarbek Bo'ltakov. Sivilizatsion pedagogik tizimlar ta'lim mazmunini intellektuallashtirishning didaktik asosi sifatida.....	353
Dildora Utanbayeva, Malika Bayzakova. Boshlang'ich sinf o'quvchilarini PIRLS xalqaro baholash dasturiga tayyorlashning o'ziga xos xususiyatlari.....	356
Kocse Рулен. Сущность игры баскетбол и краткие сведения о ее развитии.....	360
Zamira Usmonova. Lingvokulturologik kompetensiyaning shakllanishida milliy realiyalar ahamiyati.....	363
Ёдгорхон Илхамова, Динара Сримбетова. Рақамли иқтисодиёт ва Ўзбекистон банклар фаолиятини рақамлаштириш таҳлили.....	366
Laziza Xakimova. Innovational methods in teaching foreign language.....	368
Gulbaxor Eshbekova. Umumiy o'rta ta'lim maktablarida anti-korrupsiya jarayonlarni takomillashtirish.....	370
Erkin Aydarov, Malika Iskakova. Boshlang'ich ta'limda ingliz tili o'qitilishining mazmun-mohiyati va innovatsion usullari.....	372
Aziza Kurbanova. Talabalarda IT-kompetentlikni rivojlantirishda tyutorlik faoliyati.....	375
Maftuna Islamova. Oliy harbiy ta'limda kimyoni "Lecture + Practice + Experiment" usulida o'qitish.....	379
Djumanali Irkabayev. Maktab va texnika oliy ta'lim muassasalarida fizikani o'rganish muammolari.....	383
Sherzod Ergashev. Respublikamizda transport tizimi salohiyati va unda avtomobil transportining ahamiyati.....	386
Мухайё Байбаева, Инъомиддин Имомов. Решение педагогических конфликтов между педагогами и учащимися.....	389
Gulchexra Fayzullayeva. O'qituvchilarni uzluksiz kasbiy rivojlantirishga doir tushunchalar tahlili.....	392
Гулноза Шодиева. Бўлажак ўқитувчиларни таълим жараёнида технологик ёндашувга тайёрлаш педагогик муаммо сифатида.....	395
Nafisa Gulyamova. O'yin faoliyati orqali maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarda mustaqillik sifatlarini tarbiyalash.....	398
Kocse Рулен. Методика обучения тренировке задачи содержания учебно-тренировочного процесса.....	402
Baxtiyor Haydarov. Bolalar jismoniy faolligini noan'anaviy vositalar asosida tarbiyalashning pedagogik mexanizmlarini.....	405
Муслима Бозорова. Этнопедагогик компетенция бўлажак ўқитувчининг этник-маданий тайёргарлиги асоси сифатида.....	409
Javlonbek Zulxaydarov. Pedagogik ta'lim klasteri sharoitida bo'lajak mutaxassislarini kasbga tayyorlashning individual yondashuvi.....	413
Фароғат Жаҳонгирова. "Тарбия" фанини ўқитиш жараёнида "сунани термизий" асари асосида ўқувчиларни маънавий-ахлоқий тарбиялашни ривожлантириш услубий имкониятлари.....	416
Жамшидбек Отажонов, Нигора Хакимова Развитие логического мышления у детей дошкольного возраста.....	418
Muxabbat Mirazimova Oilada ma'naviy qadriyatlarini rivojlantirish.....	421
Odinaxon Usmonova. Kichik yoshli maktab o'quvchilariga ona tili va o'qish savodxonligini o'rgatishda mnemotexnikadan foydalanish.....	423
Muxlisa Omonova. O'qituvchi pedagogik tafakkurining mohiyati va tavsifi.....	426
Мукаддас Ахмедова, Дилорам Фаттахова. О формах и методах проектного обучения.....	429
Gulchexra Ergasheva. Bo'lajak mutaxassislarining kasbiy-pedagogik kompetentligini rivojlantirish metodikasi.....	432
Хокимбек Ахмадбеков. Хорижий давлатлар тажрибаси асосида почта алоқасини тизимли автоматлаштириш.....	434
Maftuna Normatova. Nutqi to'liq rivojlanmagan bolalar bilan olib boriladigan logopedik ritmika mashg'ulotlari.....	437
Хурсаной Очилова. Таълим кластери муҳитида бўлажак мутахассисларни устоз-шогирд тизими асосида касбий фаолиятга тайёрлаш технологияси.....	439
O'rinboy Nurtayev. Badiiy ta'lim tizimida pedagogik o'qitish jarayonini texnologiyalashtirishning o'ziga xos xususiyatlari.....	442
Робия Тошбоева. Проект «Кадастр – 2034»: перспективы и прогнозы осуществления в узбекистане.....	444
Sanobar Ashurova. Professional ta'limda modulli-kompetentli yondashuv asosida ta'lim jarayonini loyihalash.....	448
Матлюбахон Назаралиева. Инглиз тилида интеграциялашган рецептив нутқ малакаларини шакллантириш юзасидан кўрсатма ва маслаҳатлар.....	451
Elmurod Soatov. Kurash va milliy jang san'atining texnik jihatlarini uyg'unligining tarixiy omillari.....	454
Фарида Тохирова. Тиббий педагогика таълим йўналиши талабалари касбий тафаккурини ва касбга бўлган қизиқишини шакллантириш аспектлари.....	457
Elmurod Tursunqulov. Axborot texnologiyalari jismoniy tarbiya va sport sohasini boshqarish omili sifatida.....	460

Nilufar Rasulova, Zebo Sattarova, Dilfuza Mirdadayeva. Prevention of important non-communicable diseases among the population: uzbekistan and foreign experience.....	463
Хуршед Рузиев. Чет тилини ўқитиш жараёнида талабаларда ахборот-коммуникация компетенциясини шакллантиришда изчилликни амалга ошириш	466
Ойбек Жиянов. Педагогик технология тушунчаси ва янги педагогик технологиянинг ўқитиш принциплари	469
Mahfuza Sa'dullayeva. Tarix ta'limida mnemonika: xotiradan to'g'ri va noto'g'ri foydalanish	471
Муҳайё Байбаева, Мадина Мажидова. Роль классного руководителя в повышении качества обучения ...	474
Muyassar Tuxtayeva. Sanoat klasterlarini shakllantirish mexanizmining ilmiy-nazariy asoslari.....	477
Botir Safarov. Xalqaro baholash dasturlari (girls) asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy-metodik tayyorgarligini takomillashtirish....	480
Раънохон Шарофутдинова. Бошланғич синф ўқувчиларининг ижодий ривожланишида ҳамкорлик кластери	484
Xurshidjon Maxmudov. Nutq kamchiligiga ega bo'lgan bolalarni tarbiyalashda sharq va g'arb mutafakkirlarining qarashlari	487
Назокат Абидова. Аутизм спектри бузилиши бўлган болаларни оилада тарбиялашнинг айрим масалалари	490
Azizjon Xojiyev. Bo'lajak muhandislarni o'qitishda individual ta'lim trayektoriyasini qo'llash samaradorligi.....	492
Музаффар Тожибоев, Дильдора Юнусова. Основные формы и организация самостоятельных занятий	497
Safar Bobojanov. O'zbekistonda imkoniyati cheklangan fuqarolarni ijtimoiy himoya qilishning me'yoriy huquqiy asoslari.....	500
Gulnoz Amanova. Talabalarining kognitiv kompetensiyalarini rivojlantirish.....	503
Паризода Рахматова. Современные образовательные технологии на уроках русского языка.....	506
Shaxnoza Amirsaidova. Alohida yordamga muhtoj o'quvchilar shaxsining rivojlanishida axloqiy tarbiyaning o'rni.....	509
Nodira Tashtemirova, Kamoliddin Bekmirzayev. Davlat boshqaruv organilarida elektron hujjat aylanish tizimini muvofiqlashtirishning ahamiyati va o'rni.....	512
Muhammad Yo'ldashev. Elektron hujjat aylanish tizimini optimal algoritimini ishlab chiqish tendensiyalari	515
Dilbar Tursunova. O'quvchilar mustaqil fikrlashining psixologik xususiyatlari	518
Hakimjon Zayniddinov, Sarvar Maxmudjanov, Abduqahhor Otajonov, Islomjon Inog'omov. Tibbiyotda signallarni qabul qilish qurilmalarini masofadan boshqaradigan algoritim va ilova ishlab chiqishning zamonaviy tendensiyalari hamda afzalliklari.....	522
Muhammad Sultonov. "Ma'naviy qiyofa" tushunchasi, rivojlanish xususiyatlari va uning namoyon bo'lish shakllari.....	525
Жамшидбек Отажонов, Нигора Хакимова. Развитие творческих способностей у воспитанников подготовительных групп	528
Дилором Ойматова. Оилавий кадрятларнинг шахс камолотига таъсири	531
Zafarjon Xamraqulov. Jinoyat huquqi fanining o'qitilishida muammoli ta'lim texnologiyalarini qo'llash	533

Ихтиёр Камолов, Дилнавоз Камалова, Сарвиноз Баракаева. Мукобил энергия манбаларидан фойдаланишнинг келажак истиқболлари.....	536
Saodat Toshtemirova. Darslik tarix fanlarini o'qitishda asosiy manba va jarayonni tashkil etish vositasi sifatida	539
Равшана Исакова, Навруза Бегматова. Использование информационно-коммуникационных технологий в процессе обучения русскому языку студентов иноязычных групп	543
Ravshanbek Karimov. Umumiy o'rta ta'lim maktablarida ta'lim klasterlarini tashkil qilish shartlari.....	546
Мусурмон Хуррамов, Камила Халмуратова, Элёр Мойлиев. Олий таълим муассасаларида келажак касбларига мос равишда кадрлар тайёрлаш.....	548
Saodat Mirpayazova. Determining the academic progress of learning languages and the role of assessments in the quality of education.....	552
Санобар Ашурова. Ўқитиш тамойиллари таълим жараёнида дидактик воситалар ва материаллардан фойдаланишнинг асоси сифатида	555
Guli Muxamedova. Bo'lajak chet tili o'qituvchilarining kreativ kompetentligini rivojlantirish.....	557
Нилуфар Абидова. Бўлажак махсус педагогларда касбий компетентликни ривожлантириш.....	560
Doniyor Nafasov. Turizmning pedagogik asoslari.....	563
Наргиза Пулатова. Методика обучения русскому языку в национальных группах.....	566
Sayyora Azimova. Ota-onalarning pedagogik madaniyatini rivojlantirishning zamonaviy texnologiyasi	569
Salima Abdurizayeva. Biologiya fani o'qituvchilarini ijodiy faoliyatga tayyorlash texnologiyalarni takomillashtirish	573
Одил Очилов, Умид Рустамов, Комилжон Маликов. Обучение студентов к оценке влияния повышения температуры среды на светопоток светодиодов.....	576
Umida Usmonova. Publitsistik matnni sintaktik-stilistik aspektda o'rganish	579
Fayoz Xalilov, Zarnigor Abidova. Texnika oliy ta'lim muassasalarida bitiruvchi mutaxassisning kompetentli modeli.....	581
Бекзод Юсупов. Талабаларнинг когнитив фаолиятини таркиблаштириш асосида такомиллаштириш жараёнини моделлаштириш	585
Лаззат Сайдалиева. Использование педагогических технологий на уроках математики.....	588
Dilnoza Zokirova. Integrativ yondashuv asosida bo'lajak mutaxassislarni kasbiy-innovatsion faoliyatga tayyorlashning metodik modeli	590
Акбар Эшмуродов. Маънавий инкироз жараёнлари ва уларни бартараф этишнинг сиёсий технологиялари	594
Sunnat Musamedov. Davriy nashrlarni tasviriy-badiiy bezashning o'ziga xos xususiyat va tendensiyalari	598
Тўйчи Ахмедов. Кенгаш институти билан боғлиқ тушунчалар: мохияти ва мазмуни	602
Ikrom Tashmanov. Laboratoriya mashg'ulotlari – o'qitish shakli sifatida	606
Дийрбек Хайитбоев. Олий ўқув юртларида дизайн фанини ўқитишнинг педагогик муаммолари ва методик асослари	609

PROFESSIONAL TA'LIMDA MODULLI-KOMPETENTLI YONDASHUV ASOSIDA TA'LIM JARAYONINI LOYIHALASH

Sanobar Ashurova,

Pedagogik innovatsiyalar, kasb-hunar
ta'limi boshqaruv hamda pedagog kadrlarni
qayta tayyorlash va ularning malakasini
oshirish instituti, p.f.n., professor

Annotatsiya

Ushbu maqola professional ta'limda modulli-kompetentli yondashuv asosida o'quv jarayonini loyihalashtirish, modulli ta'lim asosida o'quv dasturlarini ishlab chiqish masalalariga bag'ishlangan. O'quv jarayoni natijasiga nisbatan fanning talablari kompetentli bitiruvchini shakllanishi, fanlarni tabaqalashtirishdan fanlararo integratsiyaga o'tish imkoniyatlari hamda nazariy va amaliy mashg'ulotlarni integratsiyasi tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: loyihalash, modul, kompetensiya, dastur, ta'lim, professional, ta'lim sifati, paradigma, kompetentli yondashuv, integratsiya.

Аннотация

Данная статья посвящена проектированию образовательного процесса на основе модульно-компетентного подхода в профессиональном образовании, разработке образовательных программ на основе модульного обучения. Применительно к результату учебного процесса проанализированы требования предмета, формирование компетентного выпускника, возможности перехода от предметной классификации к междисциплинарной интеграции, интеграции теоретической и практической подготовки.

Ключевые слова: дизайн, модуль, компетенция, программа, образование, профессионал, качество образования, парадигма, грамотный подход, интеграция.

Annotation

This article is devoted to the design of the educational process based on the modular-competent approach in professional education, the development of educational programs based on modular education. In relation to the result of the educational process, the requirements of the subject, the formation of a competent graduate, the possibility of moving from subject classification to interdisciplinary integration, the integration of theoretical and practical training are analyzed.

Keywords: design, module, competence, program, education, professional, quality of education, paradigm, smart approach, integration.

Professional ta'lim sohasidagi rivojlanish tendensiyalari o'qitishning zamonaviy yondashuvlarini kengroq joriy etish va ularning samaradorligini yanada oshirishning dolzarbligini ko'rsatmoqda. Yevropa mamlakatlariga xos global ta'lim muhitini shakllantirishda ta'limning amaliy yo'nalganligini ta'minlash, sifatli ta'lim olish, o'quvchini ijodiy rivojlanishga yo'naltirish, o'qitishning yangi paradigmalarini rivojlantirishda interfaol ta'lim muhitini yaratish va ulardan foydalanish metodikasini takomillashtirish alohida ahamiyat kasb etmoqda. Professional ta'limda avvallari mutaxassisning bilim, ko'nikma va malakasi darajasiga qarab baho berilgan bo'lsa, hozirda uning kompetentlik darajasi muhim o'rin tutadi va bu Davlat ta'lim standartlarida, malaka talablarida ham o'z aksini topmoqda.

Kompetentli yondashuvni amaliyotga joriy etish masalasini ko'rib chiqishda hozirgi kunda uni ommaviy tatbiq etishga tayyorgarlik masalasini ham hisobga olish zarur. Bu yangi amaliyotni ilmiy-pedagogik, tashkiliy-metodik, moliyaviy-iqtisodiy, moddiy-texnik va me'yoriy-huquqiy asoslarni yaratish bilan amalga oshirish mumkin, loyiha hoida uni amaliyotga joriy qilishda ko'plab talablar qo'yiladi. Loyiha modeli aniq innovatsion natijaga yo'naltirilgan mantiqni talab qiladi. Pedagogik ta'lim va ilm-

iy-tadqiqot muassasalari, mualliflar jamoasi xodimlar, axborot va moliyaviy resurslarga, moslashuvchan tashkiliy tuzilma bilan ta'minlangan bo'lishi kerak [1, 251].

Iqtisodiy rivojlangan mamlakatlar amaliyotida professional ta'lim standartlarini ishlab chiqishga bir qator yondashuvlar shakllantirilgan. Ularning barchasi mehnat faoliyatini, uning vazifalari va natijalari orqali tavsiflanishi tahliliga asoslangan. Ushbu tahlil bir necha bosqichda amalga oshiriladi.

1. Ehtiyojlarni ko'nikmalarda tahlil qilish, u sanoatning turli toifadagi xodimlarga bo'lgan haqiqiy talablari va istiqbolni aniqlash maqsadida muayyan kasbiy soha (kasb) da ish beruvchilarning faoliyat standartlariga qo'yadigan talablarini nazarda tutadi. Professional ta'lim tizimi mahoratli kadrlarni tayyorlashda qanday ishlarni bajarish kerakligi to'g'risida aniq tasavvurga ega bo'lishi kerak.

Ta'lim standartlari va o'quv dasturlarini modulli kompetentli yondashuv asosida yaratish standartlar va dasturlarni ishlab chiquvchilarning ish beruvchilarning xodimlar bilimi va malakasiga bo'lgan talablari bo'yicha doimiy teskari aloqani nazarda tutadi. Ushbu talablar haqida bir necha manbalardan: birinchidan, mehnat bozorini tahlil qilish orqali, ikkinchidan, ko'nikmalarga bo'lgan ehtiyo-

o'ljarni tahlil qilish orqali, uchinchidan, turli ta'rif-malaka ma'lumotnomalaridan ma'lumot olish mumkin [2, 126].

Aslida uchinchi avlod ta'lim standartlarini ishlab chiqishda kasbiy va ta'lim standartlarini birlashtirish tamoyiliga rioya qilish lozim. Kasbiy standartlar mehnat bozori talablariga mos ravishda ishchilar bajaradigan faoliyatiga mos bosqichni o'rnatish imkonini beruvchi ko'rsatkichlar tizimini ifodalaydi va inson nimani bajara olishi kerak, buning uchun inson muayyan kasb doirasida amalga oshiradigan o'ziga xos faoliyat, kasbiy mezonlarga mos keladigan nimalarni bilishi kerak degan savollarga javob beruvchi bilim va ko'nikmalar shaklidagi sifatlar majmuini nazarda tutadi. Bu tavsif, o'z o'rnida, kompetentlikka bo'linadi. Kasbiy standart va kompetentlik mehnat sohasida aniqlanadi. Kasbiy standart mohiyati shundan iboratki, uning mazmuniga tashqaridan ortiqcha ma'lumot kiritilmaydi va ish beruvchilar tomonidan muhokama qilish natijasida o'zgar-maydi. Ushbu mazmun kasbiy faoliyatning o'zida tarkib topadi. Kasbiy standartlar sanoatning har bir sohasida ishlovchilar uchun alohida ishlab chiqiladi.

DTS, malaka talablarini ishlab chiqishning o'ziga xosligi shundaki, ular kasbiy standartlar mavjud bo'lmagan holda, iqtisodiy faoliyat ko'rinishlari bo'yicha tayyorlanadi. Bu vazifani murakkablashtiradi, lekin uni hal qilish uchun ehtiyojni yo'qqa chiqarmaydi.

2. O'zlashtirilshi zarur bo'lgan ta'lim mazmuni va aniqlangan vazifalarni muvofiqlashtirish. Kasbiy faoliyatning belgilangan turlari ta'lim standarti va o'quv dasturlarini ishlab chiqish asosida o'rnatilgan kasbiy modulni shakllantiradi, ular ishchi uchun zarur bo'lgan kompetentliklar – ta'lim natijalarini ifodalaydi.

Ko'nikmalarga bo'lgan ehtiyojni tahlil qilishda eng namunali kasbiy faoliyatni amalga oshiruvchi, istiqbolga yo'naltirilgan korxonalarni tanlash lozim. Bunday tahlil natijasida dastlabki bosqichda kasbiy standartlar, so'ngra ta'lim standartlari, so'ngra modulli dasturlar ishlab chiqiladi va amalga oshiriladi. Bu jarayon bir nechta bosichni o'z ichiga oladi, erishilgan natijalarga qarab, modullar yangilanadi va tuzatishlar kiritiladi. Aytish mumkinki, doimiy rivojlanish jarayonida ta'limdagi yangi talablar asosida ta'lim mazmuni yangilab boriladi.

Ta'limni tashkil etish nuqtayi nazaridan kasbiy modullar va fanlar o'rtasidagi farq o'qituvchilarga yuklama taqsimoti va ularga haq to'lashda kasbiy modullar integrativ ahamiyatga egaligini ko'rsatadi. Ta'lim oluvchilarni kasbiy modulga tayyorlashda har qanday fan o'qituvchilari jalb qilinishi mumkin, uning mazmuniga kasbiy vazifani o'zlashtirish uchun zarur bo'lgan savollar kiradi. Ta'lim amaliyotga yo'naltirilgan bo'lgani uchun unda dars shakli ahamiyatsiz. Undan tashqari, (kasb/ixtisoslik xususiyatlaridan kelib chiqib) amaliy, laboratoriya mashg'ulotlari, (guruhli va individual) maslahatlar o'tkaziladi, loyihalash va ilmiy tadqiqot faoliyati, o'quv amaliyoti va boshqalar tashkil etiladi.

Modulning namunaviy dasturini ishlab chiqishda, avvalo, birinchi navbatda, o'quvchi tomonidan egallangan amaliy tajriba va ta'lim oluvchining faoliyatning tegishli

turini bajarishga tayyorlik, barcha zarur kompetentlikni o'zlashtirish, ta'lim natijalariga bo'lgan talablarni shakllantirish zarur.

Shundan so'ng modulni o'rganish davomida o'zlashtiriladigan ko'nikmalar ko'rsatiladi. Ularni aniqlashda (qarorni rejalashtirish, faoliyat usulini tanlash, uni amalga oshirish va tuzatishdan natijalarini baholashga cha bo'lgan) faoliyat mantig'ini ham hisobga olish kerak. Ko'nikmalar orasida nafaqat tashqaridan kuzatiladigan, balki kognitiv (masalan, faoliyatni bajarish uchun eng maqbul usul va vositani tanlash), kommunikativ (mijo-zlar (xamkasblar, bo'ysunuvchilar) bilan psixologik aloqa o'rnatish), tushuntirish va boshqalar ham bo'lishi mumkin. Modul dasturi bo'yicha ishlarning yakuniy bosqichida kompetentlik va ko'nikmalar hamda uni tashkil qilishga asoslangan bilimlarni aniqlash lozim.

Keyinchalik, fanlararo kurslar to'plami shakllantiriladi. Barcha kasbiy modullar uchun didaktik birliklarning shakllantirilgan to'plami asosida kasbiy modullarga o'tkazilishi kerak bo'lgan fanlararo kurslar uchun maxsus fanlar, umumkasbiy fanlar, tabiiy-ilmiy fanlar, gumanitar fanlar bo'limlari tanlanadi. Fanlar ichidagi mavzular ikki qismga bo'linadi: biri nazariy ta'lim vazifalariga mos keluvchi, ilmiylik tamoyiliga asoslangan, ikkinchisi – amaliyotga yo'naltirilgan, ta'limning funktsionallik va amaliy yo'nalganlik qoidasini amalga oshirish bilan bog'liq.

Modulli kompetentlikka asoslangan yondashuv doirasida ta'lim natijalarini baholash o'ziga xos xususiyatlarga ega. Birinchidan, baholash har bir aniq modul uchun mustaqil bajariladi. Baholash tartibi ta'lim oluvchilar talab qilingan modul bo'yicha berilgan topshiriqlarda shakllantirilgan kompetensiyalarni o'zlashtirganliklari va ushbu kompetensiya doirasida barcha zaruriy harakatlarni amalga oshira olishlari mumkinligini namoyish etish yoki tasdiqlashni o'z ichiga oladi. Ikkinchidan, baholash modulning faoliyat/vazifalar natijalari bo'yicha shakllantirilgan mezonlariga asoslanadi. Modul uchun yakuniy sinov o'tkazishning turli variantlari mavjud. Masalan:

- ushbu modulni tashkil qiluvchi barcha fanlararo kurslar va amaliyotlarni o'zlashtirish natijalarini baholash majmui;

- kurs loyihasini himoya qilish;

- amaliy mashg'ulotlar majmuini bajarish.

Baholash obyektlari sifatida: amaliy faoliyat mahsuli, amaliy faoliyat jarayoni, kasbiy ahamiyatli ma'lumotlarni o'zlashtirish sifati va hajmi e'tiborga olinishi mumkin.

Kompetentli yondashuvda baholash obyektlari va jarayoni yangi didaktik sifat kasb etadi. Agar kompetentlik kasbiy yoki umummadaniy vaziyatda olingan bilim va ko'nikmalarni qo'llay olish ko'nikmasi bo'lsa, uni qanday o'lchash mumkin? Kompetentlik tarkibiga kiruvchi hayotiy va kasbiy tajriba, qiziqishlar va qadriyatlarni qanday baholash mumkin? Ma'lumki, faqat imtihon yoki sinovlar javoblari yordamida buni amalga oshirish mumkin emas. "Bilimlarni o'zlashtirganlik" uchun baho qo'yilmaydi, balki har bir o'quvchining ta'lim mazmunini egallaganligi

va uning sifatiga qaraladi [3, 83].

Nazorat va baholash vositalarining yangi turini ishlab chiqishda bir qator tizimni shakllantirish tamoyillariga murojaat qilinadi:

- integrativlik (bitiruvchining kelgusi faoliyat bilan aloqa o'rnatishi);
- faoliyatli yondashuv (faoliyat shaklida, bitiruvchining kasbiy vazifalarni bajarishga tayyorligi tekshiriladi);
- kontekstlik (vazifalarni kasbiy faoliyatning aniq vaziyatlariga yo'naltirish, kasbiy faoliyatning asosiy turlari bilan bog'lash);
- muammolilik (vazifani nafaqat algoritmgaga ko'ra bajarish, balki o'z nuqtayi nazaridan, o'z tushunchasidan kelib chiqib mustaqil yechimni izlash va asoslab berish);
- tadqiqotga yo'naltirilganlik (bitiruvchi topshiriqni bajarish jarayonida vaziyatni tahlil qiladi, ushbu faoliyatning maqsad va vazifalarini tahlil qiladi, yechimlarni faraz qiladi, tanlangan yechimga baho beradi, ya'ni o'z kasbiy kompetentligining asosi hisoblangan, turli manbalardan ma'lumotlarni olish, bilimlarni tahlil qilish, tashkil etish, sintez qilish qobiliyatini namoyon qiladi).

Muayyan o'quv dasturiga kiritilgan nazorat topshiriqlari tizimiga, bir tomondan, mutaxassisning shakllantirilgan modeli sifatida, ikkinchi tomondan, ta'lim muassasasi ma'muriyati va ish beruvchilar o'rtasidagi kelishuv sifatida qarash mumkin. Birinchisi ma'lum bir sifatlarga ega mutaxassis tayyorlashga tayyor, ikkinchisi uning malaka tavsifidan qoniqish hosil qiladi.

Ko'rib turganimizdek, kompetentlikni baholash, olingan bilimlar miqdorini aniqlashga yo'naltirilgan imtihon sinovlaridan farqli ravishda, faoliyatni tashxis qilishning obyektiv metodlaridan foydalanish, masalan: kuzatish, kasbiy faoliyat mahsulini tekshirish, sinovli vaziyat (haqiqiy yoki xayoliy, san'at asarlaridan olingan pedagogik vaziyat), portfolioni himoya qilish va boshqalarni nazarda tutadi.

Ko'plab mamlakatimiz va xorijiy olimlarning tadqiqotlari shuni ko'rsatadiki, umumkasbiy va umumta'lim fanlarini kompetentlikka asoslangan modulli yondashuvga o'tkazish umumkasbiy va umumta'lim fanlari sifatini pasayishiga olib keladi, bilim inson kapitalining asosiga aylanganda, ta'lim strategiyasini amalga oshirish mumkin emas. An'analardan voz kechish emas, balki ularni ta'lim sohasida Professional ta'lim mazmuniga kiritish, intizomiy va fanlararo birlashtirish maqsadga muvofiqdir.

Professional ta'lim standartlarini yagona tamoyillarga loyihalashtirish ta'lim bosqichlarining har birining o'ziga

xos xususiyatlarini hisobga oladi. Masalan, professional ta'lim oliy ta'limdan farqli ravishda yuqori funktsionallik va amaliy yo'nalishga ega. Professional ta'lim standartlarini loyihalashda modul tushunchasi shakllandi, shu tufayli kompetentlikka asoslangan o'ziga xos shakl – modulli kompetentlik kelib chiqdi. Modulli kompetentlikka asoslangan yondashuv kompetentli yondashuvni o'rganish natijasida professional ta'lim tizimida qo'llanila boshlandi [4, 134].

Bir qator xalqaro loyihalar doirasida professional ta'lim muassasalariga moslashtirilgan modulli o'quv materiallarini ishlab chiqish shuni ko'rsatadiki, modulli kompetentlikka asoslangan ta'limning yaxlit metodik va tushuncha-atamalar bazasini yaratishga jiddiy yondashish kerak, chunki modulli o'quv materiallarini ishlab chiquvchilar va iste'molchilar uchun izchillik va shaffoflik ta'minlanishi kerak. Ijobiy xorijiy tajriba bilan bir qatorda, modulli ta'limning metodik bazasi dunyo amaliyotiga yaxshi ma'lum va keng foydalaniladigan didaktik an'analalar bilan uzviylikni ta'minlashi kerak. Natijada ta'lim standartlarini loyihalashda modulli kompetentlikka asoslangan yondashuv metodologiyasi va uning talablari amalga oshirish metodikasi yaratiladi.

Ushbu yondashuvning mazmunini yorituvchi o'ziga xos xususiyatlarni sanab o'tamiz:

- ta'lim mazmunini qurishda “bilim”dan “faoliyat usullari”ga o'tish;
- professional ta'lim maqsadlari-natijalaridan kasbiy faoliyat tavsiflarigacha bo'lgan harakat, keyinchalik – ta'limga mos tashkiliy shakl, metodlar va mazmunni tanlash;
- ta'lim sohasi uchun ahamiyatli maqsadlarga yo'naltirish;
- standartlar va dasturlarni ishlab chiquvchilarning ish beruvchilarning xodimlar bilimi va malakasiga bo'lgan talablari bo'yicha doimiy teskari aloqaning mavjudligi;
- o'ziga xos kasbiy faoliyatni shakllantirish uchun mo'ljallangan “kasbiy modul” – yetakchi tushunchasi.

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, modulli-kompetentli yondashuv mutaxassisning yaxlit, integrativ xarakteristikasini shakllantirishga imkon beradi. U o'quvchiga moslashtirilgan ta'limga qaratiladi. O'quv jarayoni natijasiga nisbatan fanning talablari kompetentli bitiruvchini shakllantiradi, fanlarni tabaqalashtirishdan fanlararo integratsiyaga o'tish imkonini beradi, shuningdek, nazariy va amaliy mashg'ulotlarni integratsiyalaydi. Natijada sohada yetuk va chuqur bilimga ega kadrlarni zamonaviy ta'lim standartlari asosida tayyorlashga erishiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Гершунский, Б.С. Философия образования для XXI века: в поисках практико-ориентированных образовательных концепций. – М.: ИнтерДиалект+, 1997. – 697 с.
2. Гришина И.В. Профессиональная компетентности руководителя школы как объект исследования. – М.: Монография, 2002. – 231 с.
3. Бобиенко О.М. Ключевые компетенции личности как образовательный результат системы профессионального образования: Дис.... канд. пед. наук. – Казан. – 2005. – 186 с.
4. Барахович И.И. Формирование коммуникативной компетентности будущего учителя. Дис.... канд. пед. наук. – 2006. – 213 с.